

Polnozvočno proslavljajanje

Koncert ob 50-letnici delovanja skladatelja
Zeqirja Ballate

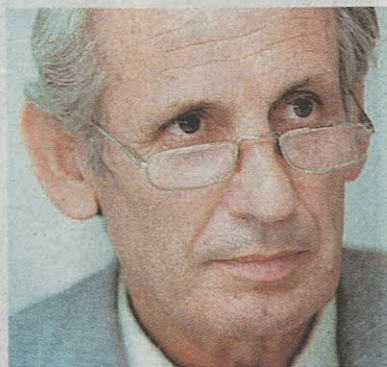
MANJA FLISAR ŠAUPERL

Mariborski Konservatorij za glasbo in balet je ob sodelovanju Opere in baleta SNG Maribor v Kazinski dvorani priredil koncert del sodobnega skladatelja Zeqirja Ballate. Nekdanji redni profesor in dekan prištinske Akademije za umetnost ter profesor glasbenega stavka in oblikoslovja na mariborski Srednji glasbeni in baletni šoli (Konservatorij za glasbo in balet), danes angažiran profesor kompozicije in orkestracije na Fakulteti za umetnosti v Prištini, je ob tej priliki praznoval 50-letnico bogate in večkrat nagrajene glasbene ustvarjalnosti. Njegove skladbe (opus šteje čez 170 del) izvajajo na koncertih in festivalih širom po Evropi ter na Balkanu. Skladateljeva uporaba kompozicijsko-tehničnih sredstev in različnih jezikov nam priča o povsem sodobnem in evropsko usmerjenem skladateljskem delu.

Na retrospektivnem koncertu je bilo mogoče slišati le delček skladb, ki so nastale v obdobju približno dveh desetletij, ko je jubilat kot pedagog, skladatelj, pianist in glasbeni kritik ter avtor številnih muzikoloških študij in razprav intenzivno deloval v Mariboru. Prva na sporedu je bila Nostalgčna pesem za akordeon, klavir in tolkala iz leta 1991, ko se je skladatelj odzval vabilu in se zaposlil v mestu ob Dravi. Skladba pomenjivo prinaša napev slovenske pesmi Kje so tiste stezice, najprej njen obris, nato motivično prepletajoče se fragmente, na koncu pa njen izzven v napevu. Na Nizozemskem natisnjeno delo je doživelo že več uspešnih izvedb. S sodobno uporabo glasbenih sredstev in s preizkušanjem skrajnih zvočnih zmognosti

glasbil, ki temelji na izjemno zahtevni partiturni materiji, so povsem navdušili akordeonist Borut Mori, tolkalist Martin Bajde (oba profesorja na mariborskem Konservatoriju) in pianist Zeqirja Ballata. S prvo izvedbo skladbe Congratulazione za flavto in piccolo v Mariboru se je v tehničnem in muzikalnem smislu odlično dokazala skladateljeva hči Lule Ballata, sicer angažirana članica orkestra Kosovske filharmonije. Skladba je izraz hvaležnosti avtorjevi nekdanji učiteljici Sevime Gjinali. Po izvajalski plati nam avtor v skladbi predstavi izrabo celotnega tehničnega in zvočnega diapazona flavte in piccola.

Krstno je bila na koncertu v Mariboru izvedena tudi Vokaliza za sopran, flavto in orgle, ki jo je Ballata posvetil kolegu in prijatelju, znanemu mariborskemu skladatelju in glasbenemu pedagogu Aleksandru Lajovicu (1920-2011). Priča smo bili Ballati lastni specifični obravnavi vokala in hkrati izjemno suverenemu in zrelemu nastopu sopranistke in izredne profesorice na Akademiji za glasbo v Ljubljani Pije Brodnik, nekonvencionalni izrabi zvokovnih zmognosti orgel, na katerih se je odlično predstavila profesorica na Glasbeni šoli Karol Pahor Ptuj Marjeta Urbanič, in nastopu Lule Ballata, ki je s flavto postavila protiutež sopranskemu vokalnemu partu. Krstno izvedbo je doživela še skladba Ballo delle montagne za flavto in akordeon. Skladba je napisana v izrazito zadržanem tempu in v resnobnem razpoloženju. Avtor je poskusil izraziti resnobnost gorjancev in njihovo zadržanost, tudi kadar gre za ples, flautistka Lule Ballata in akordeonist Borut Mori pa sta zvočno sijajno poustvarila skladateljevo namero. Passion of Pjetër Budi za orgle in tolkala je skladatelj poklon velikemu piscu, duhovniku in mučencu iz druge polovice 16. in prve četrtine 17. stoletja, ki si je prizadeval za skupen boj ne le Albancev, temveč vseh balkanskih narodov za osvoboditev izpod otomanskega jarma. Polnozvočno biografsko skladbo, ki predstavlja trd izvajalski oreh, sta z visokim izvajalskim čutom poustvarila tolkalist orkestra mariborske Opere in baleta Dejan Ritlop in organistka Marjeta Urbanič. Sledila je skladateljeva Balada e Tanes za recitatorja, flavto, violončelo in klavir po ljudski baladi, ki pripoveduje o Tani in njenem bratu, ki so ga roparji zvezali in mu odpeljali čredo. Pastirjev boj in obup je v vlogi recitatorja rahločutno pričaral igralec mariborske Drame Bojan Marošević, skoraj pretresljivo zvočno spremljavo balade pa so z odlično interpretacijo poustvarili flautistka Lule Ballata, violončelist orkestra mariborske Opere in baleta Nikolaj Sajko in pianist Zeqirja

Zeqirja Ballata (Janko Rath)

*Skladatelj,
ki s svojimi deli
vztrajno in
pogumno kljubuje
(pre)ozkemu doje-
manju tega, kaj
glasba je oziroma
kaj naj bi bila*

Ballata. Spored koncerta je bil zaokrožen z leta 1994 na avtorjevo besedilo ustvarjeno skladbo Prova gjenerale za recitatorja, mezzosopran, flavto, klavir in tolkala. Delo je umetniška refleksija na predvojne oziroma vojne dogodke v nekdanji Jugoslaviji, še posebej na dogajanja na Kosovem. Skladba, ki je bila z uspehom izvedena na več koncertih in različnih festivalih doma in v tujini, je tudi na tokratnem koncertu pustila najgloblji vtis. Slednje gre pripisati izjemno profesionalni in umetniški izvedbi zahtevnih zvočnih izraznih sredstev, v katere so zagrizli recitator Bojan Marošević, sopranistka Pija Brodnik, flautistka Lule Ballata, pianist Zeqirja Ballata ter tolkalista Martin Bajde in Dejan Ritlop.

Retrospektivni koncert dela Zeqirja Ballate je bil gotovo priložnost, da pridejo na račun tudi poslušalski sladokusci, ki želijo slišati nekoliko "čez" klasične, velikokrat (pre)všečne koncertne programe. Razumljivo je, da sodobna umetniška glasba ne nagovarja množičnega občinstva, saj v prvi vrsti zahteva izobraženo poslušalsko uho, ki zmora razumeti in slediti zvočni materiji, pa vendar je upati na čedalje večje zanimanje za tovrstne glasbene izkušnje. Sklenemo lahko, da smo bili priča izjemni zavzetosti in naklonjenosti izvajalcev do globokih in vrhunsko izvedenih glasbenih pripovedi cenjenega skladatelja, ki s svojimi deli vztrajno in pogumno kljubuje (pre)ozkemu doje-manju tega, kaj glasba je oziroma kaj naj bi bila. Čestitamo!